

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 Жильцов О.Б.

« 01 » 10 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)



Київ – 2019

Розробник: Кондратенко Ганна Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти.

Викладач: Кондратенко Ганна Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти (денна форма навчання)

Бондаренко Лариса Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти (заочна форма навчання)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від 29 серпня 2019 року № 11

Завідувач кафедри _____ **О.М.Олексюк**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Інструментальне виконавство (фортепіано)» _____ 2019 р.

Гарант освітньої програми _____ **Н.С.Свириденко**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)» _____ 2019 р.

Гарант освітньої програми _____ **В.М.Сподаренко**

Робочу програму перевірено _____ 2019 р.

Заступник директора _____ **А.О.Таранник**

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ Жильцов О.Б.

«_____» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

Київ – 2019

Розробник: Кондратенко Ганна Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти.

Викладач: Кондратенко Ганна Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти (денна форма навчання)

Бондаренко Лариса Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти (заочна форма навчання)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від 29 серпня 2019 року № 11

Завідувач кафедри _____ **О.М.Олексюк**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Інструментальне виконавство (фортепіано)» _____ 2019 р.

Гарант освітньої програми _____ **Н.С.Свириденко**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)» _____ 2019 р.

Гарант освітньої програми _____ **В.М.Сподаренко**

Робочу програму перевірено _____ 2019 р.

Заступник директора _____ **А.О.Таранник**

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол №__

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета і завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Результати навчання за дисципліною.....	5
4. Структура навчальної дисципліни.....	7
5. Програма навчальної дисципліни.....	9
6. Контроль навчальних досягнень.....	10
7. Навчально-методична карта дисципліни.....	14
8. Рекомендовані джерела.....	15
9. Додаткові ресурси.....	15

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	<i>Обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів /годин	2/60	3/90
Курс	4	4
Семестр	7	7
Кількість змістовних модулів з розподілом	1	1
Обсяг кредитів	2	3
Обсяг годин, в тому числі:		
Аудиторні	28	12
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль		
Самостійна робота	28	78
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до проведення уроків музичного мистецтва та організації позакласної роботи в загальноосвітній школі, формування професійної компетентності в організації художньо-естетичного виховання молоді в процесі реалізації навчальних програм з музичного мистецтва.

Завдання:

1. Моделювання мистецького освітнього процесу в загальноосвітній школі, використовуючи комплекс сучасних та ефективних методів навчання і виховання.
2. Засвоєння змісту, специфіки проведення, послідовності етапів роботи у взаємозв'язку різних видів діяльності та змістових ліній на уроці мистецтва (музичного мистецтва) в загальноосвітній школі.
3. Засвоєння специфіки ознайомлення дітей зі світом мистецтва через провідні засади, притаманні різним видам мистецтва: *мова* мистецтва (початкова школа); *жанри та стилі* мистецтва (основна школа), культура і мистецтво світу (старша школа).
4. Впровадження сучасних технологій проведення уроків мистецтва (музичного мистецтва), засвоєння змісту, особливостей сучасних програм для загальноосвітньої школи.
5. Розвиток критичного мислення, емоційного інтелекту, формування навичок і умінь творчої діяльності, основ самореалізації та гуманістичної культури творчої особистості, загальнопедагогічних та музичних здібностей.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення курсу студенти мають *знати*:

- основні теоретичні положення методики загальної музичної освіти;
- теоретико-методичні засади інтегрованого навчання мистецтва;
- передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті;
- концептуальні основи, зміст і структуру інтегрованого курсу «Мистецтво» та курсу «Музичне мистецтво»)
- загальні організаційно-методичні підходи до навчання мистецтва в контексті художньої дидактики
- технологію моделювання уроків мистецтва (музичного мистецтва) .

Студенти повинні *уміти*:

- творчо вирішувати професійні завдання, практикувати та моделювати мистецький освітній процес; моделювати уроки мистецтва (музичного мистецтва) різних типів, застосовуючи одну із запропонованих методик;
- визначати мету, завдання, зміст, методи і засоби керівництва мистецькою діяльністю школярів;
- добирати матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку та діючих програм з мистецтва (музичного мистецтва);
- аналізувати різні моделі уроків, кожен з яких має драматургічні особливості, та специфіку змісту; аналізувати і використовувати на практиці наукову та методичну літературу;
- використовувати основні методи та прийоми у різноманітних видах музичної діяльності;
- здійснювати моделювання сценарію уроку мистецтва (музичного мистецтва) та інших форм організації діяльності школярів

У результаті вивчення курсу студент формує такі програмні компетентності:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань, спрямованих на розвиток здатності особистості до художньо-творчої самореалізації й культурного самовираження у сфері музичного мистецтва.

загальні компетентності:

світоглядна - здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; знання і розуміння особливостей професії; загальнокультурна ерудиція, здатність бути критичним та самокритичним;

громадянська: здатність діяти на підставі етичних суджень; здатність здійснювати свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження, національної та культурної приналежності

комунікативна: здатність до усного та письмового спілкування; здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, до емоційної стабільності, толерантності, уміння працювати в команді;

- **інформаційна**: здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел для розв'язання конкретних завдань; використовувати інформаційні та комунікаційні технології у мистецькій діяльності, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у діяльності.

науково-дослідницька: здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності; володіння основами науково-дослідної діяльності відповідно до фахового спрямування; обізнаність у специфіці проектної діяльності, готовність до її реалізації; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність до нестандартного розв'язання типових завдань

- **самоосвітня**: здатність навчатися та самонавчатися; здатність до самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; прагнення до професійного лідерства та успіху; здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках.

Фахові компетентності -

Організаційна: вміння організувати діяльність у професійній сфері; здатність планувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музично-освітнього процесу

Мистецтвознавча: здатність розуміти базові закономірності музичного мистецтва, його художньо-естетичну природу та діалогічний зв'язок з іншими видами мистецтв; усвідомлювати логіку історико-стильового розвитку музичного мистецтва

- функціональна готовність до вирішення широкого кола музично-педагогічних проблем на основі інтегрованих фахових знань і суб'єктивного досвіду професійної діяльності;
- здатність моделювати музично-творчу діяльність школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час (виховні та мистецькі заходи, заняття шкільних музичних колективів тощо).
- здатність використовувати знання з історії музики, сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних творів у процесі роботи над вокально-хоровим репертуаром та творами для слухання-сприймання музики;
- здатність до роботи з нотною літературою, уміння добирати й систематизувати музичний репертуар для проведення уроків музичного мистецтва та позакласної роботи з фаху;
- здатність добирати навчальний матеріал з музичного мистецтва для учнів різних вікових груп відповідно до сучасних програм.

4. Структура навчальної дисципліни «Методика загальної музичної освіти»

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	усього	Розподіл між видами робіт				
		Аудиторна:				
		лек	сем	практ	лабор	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Методика музичної освіти на різних вікових етапах (5-9 кл)						
Тема 1. Методика музичної освіти на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва	18	4	4	4	-	6
Тема 2. Методика навчання музичного мистецтва в 5 класі загальноосвітньої школи	9	4				5
Тема 3. Методика навчання музичного мистецтва в 6 класі загальноосвітньої школи	9	4				5
Тема 4. Методика навчання музичного мистецтва в 7 класі загальноосвітньої школи	10	4				6
Тема 5. Методика навчання музичного мистецтва в 8- 9 класах загальноосвітньої школи	10	4				6
Модульний контроль	4	-	-	-	-	
разом	60	20	4	4	-	28

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	усього	Розподіл між видами робіт				
		Аудиторна:				
		лек	сем	практ	лабор	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Методика музичної освіти на різних вікових етапах (5-9 кл)						
Тема 1. Методика музичної освіти на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва	30	2	4	2	-	22
Тема 2. Методика навчання музичного мистецтва в 5 класі загальноосвітньої школи	15	1				14
Тема 3. Методика навчання музичного мистецтва в 6 класі загальноосвітньої школи	15	1				14
Тема 4. Методика навчання музичного мистецтва в 7 класі загальноосвітньої школи	15	1				14
Тема 5. Методика навчання музичного мистецтва в 8- 9 класах загальноосвітньої школи	15	1				14
разом	90	6	4	2	-	78

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методика музичної освіти на різних вікових етапах (5-9 кл.)

Тема 1. Методика музичної освіти на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва

Специфіка викладання уроків музичного мистецтва (мистецтва) в 5-9 класах загальноосвітньої школи. Концепція загальної мистецької освіти. Зміст та структура Державного стандарту освітньої галузі «Мистецтво». Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання предметів художньо-естетичного циклу в основній і старшій школі в закладах загальної середньої освіти.

Джерела: 1-3(о), 1, 2,9,10 (д)

Тема 2. Методика навчання музичного мистецтва в 5 класі загальноосвітньої школи

Особливості психофізіологічного та музичного розвитку учнів в 5 кл. Зміст та методика навчання музичного мистецтва у 5-му класі. Аналіз програми «Музичне мистецтво» (5кл.), «Мистецтво», підручників, хрестоматій, фонохрестоматій, методичних посібників для п'ятого класу. Методичні розробки уроків музичного мистецтва: напрями роботи, види діяльності, змістові лінії, практичні прийоми та методи.

Джерела: 1-3 (о), 3,7(д), 1-4 (д.р)

Тема 3. Методика навчання музичного мистецтва в 6 класі загальноосвітньої школи

Фізіологічні та психологічні особливості учнів 6 класу. Завдання музичного виховання у 6-му класі, специфіка проведення уроків музичного мистецтва. Методика проведення різних видів музичної діяльності (змістових ліній) на уроках відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва (мистецтва).

Джерела: 1,3 (о) 1-4 (д.р)

Тема 4. Методика навчання музичного мистецтва в 7 класі загальноосвітньої школи

Особливості психофізіологічного та музичного розвитку учнів 7 класу. Зміст та особливості викладання різних видів музичної діяльності (змістових ліній) на уроках в 7 кл. Методика проведення уроків відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва «Мистецтво» (7 кл.), «Музичне мистецтво» (7 кл.), аналіз підручників, хрестоматій, фонохрестоматій, методичних посібників. Методичні розробки уроків музичного мистецтва: напрями роботи, види діяльності, практичні прийоми та методи.

Джерела: 3 (о), 5, 10 (д), 1-4 (д.р)

Тема 5. Методика навчання музичного мистецтва в 8-9 класах загальноосвітньої школи

Особливості психофізіологічного та музичного розвитку учнів 8 класу. Зміст та особливості викладання музичного мистецтва в 8 класі. Специфіка проведення різних видів музичної діяльності на уроках відповідно до сучасних програм з музики і музичного мистецтва. Аналіз програми «Музичне мистецтво» (8 кл.), «Мистецтво» (8,9 кл.), підручників, хрестоматій, фонохрестоматій, методичних посібників. Методичні розробки уроків музичного мистецтва.

Джерела: 2-3 (о), 6, 14 (д), 1-4 (д.р)

Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Методика загальної музичної освіти» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти.

Модуль включає бали за поточну роботу на семінарських заняттях, відвідування лекцій, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на лекційних, семінарських заняттях залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	10	10
Відвідування семінарських занять	1	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2
Робота на семінарських заняттях	10	2	20
Робота на практичному занятті	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом			104
Максимальна кількість балів	104		
Розрахунок коефіцієнта	Загальна кількість балів для розрахунку вираховується як середньо арифметична. $(288+104): 100= 1,96$ 2		

Так, як дисципліна вивчається більше двох семестрів, то бали підраховуються як середньо арифметична оцінка. Загальна кількість балів вираховується при виведенні загальної оцінки в 7 семестрі (залік).

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії до її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1	Методика музичної освіти на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва -Пошук електронних ресурсів з метою створення власної електронної бібліотеки підручників і посібників з музичного мистецтва (5-8 кл.) - Моделювання фрагменту уроку музичного мистецтва в 5-8 класах відповідно до сучасних програм	5
2	Методика навчання музичного мистецтва в 5 класі загальноосвітньої школи 1. Аналіз програми з «Музичного мистецтва» для учнів 5 класу. 2. Створення мультимедійних колекцій конспектів уроків, електронних підручників, аудіо та відео матеріалів, тощо. 3. Моделювання конспекту уроку музичного мистецтва у 5 кл.	5

3	Методика навчання музичного мистецтва в 6 класі загальноосвітньої школи 1. Підбір електронних ресурсів для підготовки та проведення уроків музичного мистецтва в 6 класі. 2. Створення мультимедійних колекцій конспектів уроків, електронних підручників, аудіо та відео матеріалів, тощо. 3. Моделювання конспекту уроку музичного мистецтва у 6 кл.	5
4	Методика навчання музичного мистецтва у 7 класі загальноосвітньої школи 1. Вивчення і аналіз діючих програм з музичного мистецтва для 7 класу загальноосвітньої школи 2. Проектування плану роботи над розучуванням хорового твору з визначенням оптимальних методів і прийомів роботи як фрагменту уроку музичного мистецтва у 7 класі 3. Аналіз відеофрагментів уроків музичного мистецтва у 7 класі.	5
5	Методика навчання музичного мистецтва у 8-9 класах загальноосвітньої школи 1. Пошук електронних ресурсів з метою створення власної електронної бібліотеки підручників і посібників з музичного мистецтва (мистецтва) 2. Проектування плану роботи над розучуванням хорового твору з визначенням оптимальних методів і прийомів роботи як фрагменту уроку музичного мистецтва у 8 класі 3. Аналіз відеофрагментів уроків музичного мистецтва у 8 класі.	5
	Разом	25

Кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

Максимальна кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи – 5 балів.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт передбачає теоретичне опитування (письмово) або виконання тестових завдань. Максимальна кількість балів – 25.

У разі використання тестів під час модульного контролю, оцінюються 25 тестів по одному балу за кожну правильну відповідь. Максимальна кількість балів – 25.

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Залік. Підсумкова оцінка за залік виставляється за результатами проміжного контролю й оцінюється за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Методика загальної музичної освіти»

Разом: 60 год, лекції - 20, семінарські – 4 год, практичні – 4 год., самостійна робота - 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль 1.					
Назва модуля	Методика музичної освіти на різних вікових етапах (5-9 кл.)					
Кількість балів за модуль	104 б.					
Теми лекцій	Методика музичної освіти на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва (1б.)	Викладання предметів художньо-естетичного циклу (музичне мистецтво, мистецтво) в основній і старшій школі (1б.)	Методика навчання музичного мистецтва в 5класі загальноосвітньої школи (1б.)	Методика проведення різних видів музичної діяльності в 5 (змістових ліній) на уроках відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва (мистецтва) в 5 кл. (1 б.)	Методика навчання музичного мистецтва в 6класі загальноосвітньої школи (1б.)	Методика проведення різних видів музичної діяльності в 5 (змістових ліній) на уроках відповідно до сучасних програм з музичного мистецтва (мистецтва) в 5 кл. (1б.)
Теми семінарських занять	Моделювання фрагменту уроку музичного мистецтва в 5-8 класах відповідно до сучасних програм (1+10б.)	Моделювання мультимедійного супроводу до уроку музичного мистецтва відповідно до сучасних програм (1+10б.)	-	-	-	-
Теми практичних занять	Демонстрація фрагменту уроку музичного мистецтва в 5-8 класах відповідно до сучасних програм (1+10б.)	Підбір та демонстрація флеш-анімації до пісні або відеоролику до твору для сприймання музики (1+10б.)	-	-	-	----
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5
Поточний контроль	(25 балів)					
Підсумковий контроль	<p>залік Коефіцієнт – 1,96</p> <p>Загальна кількість балів для розрахунку вираховується як середньо арифметична $\frac{(288+104)}{2}$: 100= 1,96</p>					

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. / О. М. Олексюк. – К.: 2013. – 248 с.
2. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. - Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 640 с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: підручник / Володимир Черкасов— Кіровоград : РВВ КДПУ ім.. В.Винниченка, 2014. – 528 с.

Додаткові

1. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: Методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан 2003. – 104 с.
2. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л. М. Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с. Бібліограф
3. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс): підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2013. – 240 с.: іл.
4. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс): підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2014. – 242 с.: іл.
5. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс): підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2015. – 240 с.: іл.
6. Мистецтво: Мистецтво (інтегрований курс): підручник для 8-го кл. загальноосвіт. Навч. закл./ О.В.Гайдамака – Київ : Генеза, 2016
7. Масол Л. М. Мистецтво. Робочий зошит для учнів 5 класу: навч. посіб. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Г.В. Кузьменко. – К.: Світоч, 2013. 80 с.: іл.
8. Мистецтво: підручник для 8-го кл. загальноосвіт. Навч. закл./ Л.Г.Кондратова – Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2016
9. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Художньо-естетичний цикл 5-11 класи. – К., 2012. – 240 с.
10. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: Навч.-метод. .посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 272 с.

9. Додаткові ресурси:

1. Навчальні програми, підручники
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki>
2. Сайти Інститутів післядипломної освіти
<http://loippo.lviv.ua/metodyka/Muzyka/>
<http://media.ippo.kubg.edu.ua/?cat=8>
3. Персональні сайти вчителів музичного мистецтва:
<https://sites.google.com/site/muzicnemistectvovskoli/home>
<http://musiska.ucoz.ru/>
<http://tetiana-garets.edukit.dp.ua/>
4. Група «Музичне мистецтво в школі»
<https://www.facebook.com/groups/462125424183187/>